

Arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittely kirjanpidossa ja verotuksessa

Jasmiin Singh

Tekijä Jasmiin Singh	
Koulutusohjelma Liiketalous	
Arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittely kirjanpidossa ja verotuksessa	Sivu- ja liitesivumäärä 21+ (16)
<p>Tämä opinnäytetyö on tehty toimeksiantona Larsen & Co Tilitoimisto Oy:lle. Opinnäytetyö on toiminnallinen ja koostuu raportista ja ohjeistuksesta.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on kertoa kirjanpitäjälle tarvittavat tiedot arvopapereista ja asunto-osakkeista ja ohjeistaa niiden käsittelyyn kirjanpidossa ja verotuksessa.</p> <p>Teoriaosuudessa käsitellään listaamattomat osakkeet, käyttöomaisuusosakkeet, pörssiosakkeet, asunto-osakkeet, optiot ja termiinit. Arvopapereista ja asunto-osakkeista kerrotaan kirjanpidollista ja verotuksellista käsittelyä varten tarvittavat perustiedot. Opinnäytetyön teoriaosuuden lähteenä ovat kirjalliset ja sähköiset lähteet.</p> <p>Toiminnallisessa osuudessa kerrotaan ohjeistuksen laadinnasta ja sen sisällöstä. Ohjeistus on koottu työuran aikana tehdyistä muistiinpanoista ja kirjallisista ja sähköisistä lähteistä. Ohjeistuksen esimerkkikirjaukset ovat työssä eteenulleita kirjauksia.</p> <p>Opinnäytetyö on tehty tilitoimiston kirjanpitäjän näkökulmasta, joka hoitaa toimeksiantajan asiakkaiden kirjanpitoa ja verotusta. Asiakkaalla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä listaamatonta osakeyhtiötä, joka noudattaa Suomen kirjanpitolakia.</p> <p>Opinnäytetyön tuotos on ohjeistus arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn kirjanpidossa ja verotuksessa. Ohjeistus on työn liitteenä. Ohjeistus julkaistaan toimeksiantajan sharepointissa.</p>	
Asiasanat Kirjanpito, verotus, arvopaperit, asunto-osake	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Toimeksiantaja ja toimeksiannon tausta.....	1
1.2	Työn rakenne	3
1.3	Työn tavoitteet ja rajaus	4
1.4	Opinnäytetyön tausta	5
2	Arvopaperit ja asunto-osakkeet	7
2.1	Listamaton osake	7
2.2	Pörssiosake	8
2.3	Asunto-osake	9
2.4	Johdannaiset	10
2.5	Lakimuutos	12
3	Ohjeistuksen kuvaus	13
4	Yhteenveto	16
5	Pohdinta.....	17
5.1	Opinnäytetyön ja oman oppimisen arviointi	17
5.2	Kehitysehdotukset.....	18
	Lähteet	19
	Liite.....	22
	Liite 1. Ohjeistus arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn kirjanpidossa ja verotuksessa	22

Käytetyt lyhenteet

EVL	Elinkeinoverolaki /Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360
IFRS	International Financial Reporting Standards
KILA	Kirjanpitolautakunta
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/ 1336
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535

1 Johdanto

Yksi haasteellisimmista kirjauksista kirjanpidossa ovat arvopapereiden ja asunto-osakkaiden kirjaukset. Arvopaperit ja asunto-osakkeet ovat haastavia myös verotuksen näkökulmasta. Kirjanpitolaissa ei ole yksiselitteisiä ohjeita siitä, miten eri arvopapereita ja asunto-osakkeita käsitellään. Kirjanpitolautakunta ei ole myöskään julkaissut arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyä koskevaa yleisohjetta.

Lisähaastetta tuo asunto-osakkeiden ja eri arvopapereiden teorian tiedon ymmärtäminen, sillä niiden teoria on enemmän rahoitusta kuin laskentatoimea.

Kirjanpitäjä mitä todennäköisemmin törmää uransa aikana eri arvopapereihin ja asunto-osakkeisiin asiakkaan kirjanpidossa. Vaikka kirjanpitäjä hallitsee asiakkaan elinkeinotoiminnan kirjanpidon, voi arvopaperit ja asunto-osakkeet olla haasteellisia käsitellä kirjanpidossa ja verotuksessa. Arvopaperit ja asunto-osakkeet ja niiden kirjaamistapaan vaaditaan enemmän syventymistä kuin esimerkiksi elintarvikealan tuotteisiin ja kirjaamistapoihin syventymistä. Sijoitusosakkeiden käsittelyyn ei aina ole riittävää tietotaitoa, sillä kirjanpitäjä on lähtökohtaisesti ulkoisen laskentatoimen osaaja. Arvopaperimarkkinoiden syvälinen ymmärtäminen ei ole ammatin ydinaluetta. Siksi aiheesta voi olla myös hankalampi etsiä tietoa. Hektisellä taloushallinnon alalla ei myöskään ole aina riittävästi aikaa arvopaperimarkkinoiden opiskeluun. Kuitenkin perustiedot liittyen sijoitusosakkeisiin helpottaa kirjauksien laadintaa ja auttaa esittämään oikeita kysymyksiä. Lisäksi sijoitusosakkeiden teorian opettelu kehittää ammattitaitoa.

Arvopapereiden ja asunto-osakkeiden kirjausohjeita ja verotusohjeita on sekä aikaavievää etsiä että haastavaa itse opiskella. Siksi ohjeistus aiheesta on tarpeellinen. Tämä opinnäytetyö kokoaa yhteen arvopapereiden teoriaa ja ohjeistaa arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn kirjanpidossa ja verotuksessa kirjanpitäjän näkökulmasta.

Tämän opinnäytetyön lopputuotos on ohjeistus arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn kirjanpidossa ja verotuksessa. Ohjeistus on työn liitteenä. Opinnäytetyö on tehty toimeksiantajalle.

1.1 Toimeksiantaja ja toimeksiannon tausta

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Larsen & Co Tilitoimisto Oy. Larsen & Co Tilitoimisto Oy on tarjonnut asiakkailleen taloushallinnon palveluita vuodesta 1994. Tilitoimiston henkilöstön lukumäärä on 18 ja asiakkaita on noin 150:ntä. Henkilökuntaan kuuluu hyvä otanta erilaisia työntekijöitä. Osalla on useamman vuoden työkokemus ja osalla vain

muutaman vuoden. Työntekijöillä on omia erikoisosaamisalueita. Toimeksiantajan yksi tavoite on erikoistaa yhä enemmän työntekijöiden ammattiosaamista. Työntekijälle itselleen ja koko tilitoimistolle on hyödyllistä, jos jokainen rakentaa peruskirjanpidon ja verotustietämyksensä päälle syvempää erikoisosaamista. Suhteellinen etu toimii tilitoimistoalallakin, sillä erikoistuminen tehostaa työskentelyä ja parantaa asiakaspalvelua.

Tilitoimistolla on asiakkaita eri toimialoilta, kuten elintarvikealalta ja terveydenhoitoalalta. Toimialasta riippumatta sijoittaminen arvopapereihin tai kiinteistöihin on erittäin yleistä. Harvemmin asiakkaalla ei ole taseessa sijoitusomaisuutta. Lisäksi tilitoimistolla on asiakkaita, jotka ovat perustaneet osakeyhtiön vain sijoitustarkoituksessa, eli osakeyhtiön varsinainen liiketoiminta on kaupankäynti arvopapereilla tai asunto-osakkeiden hallinta.

Toimeksiannon taustana on toimeksiantajan selkeä tarve ohjeistukselle. Olen myös itse kaivannut työuran alussa ohjetta arvopapereiden ja asunto-osakkaiden kirjaamiseen ja verotukseen. Kirjaukset voivat olla edelleenkin haastavia. Kirjaukset on tehtävä heti oikein, sillä kirjaukset vaikuttavat usein useamman vuoden päähän. Esimerkiksi asunto-osake voidaan myydä vasta yli kymmenen vuoden kuluttua. Lisäksi kirjauksien korjaaminen jälkikäteen voi olla hankalaa. Usein kyseessä on myös suurehko summa. Omasta mielestäni tiedon etsiminen oli vaivalloista, koska se jakaantuu Suomessa kahteen eri lähteeseen, verohallintoon ja kirjanpitolakiin. Verohallinnon internetsivuilta löytyy ohjeet verotukseen, mutta ei kirjaamiseen. Kirjanpitolaki taas ei paljon avaa miten käytännössä kirjaus tapahtuu ja mitä kaikkea muuta pitää huomioida kun sijoitus on hankittu tai myyty. Lisäksi Kirjanpitolaki ei neuvo verotuksessa. Arvopapereiden ja asunto-osakkeiden kirjaaminen ja veronäkökulma ovat alkaneet aueta minulle kauppakamarin kurssien ja töissä eteen tulleiden oikeiden tilanteiden avulla. Toimeksiantaja on ollut myös tärkeä tiedonlähde päivittäisessä työssä.

Ymmärrän että ohjeistukselle on tarvetta, kun huomaan neuvovani työuran alussa olevia samoissa asioissa, kuin mitä olen aikoinaan itse selvittänyt ja opetellut. Lisäksi huomaan palaavani omiin muistiinpanoihin tasaisin väliajoin. Haluan, että ohjeistus pitää sisällään sekä teoriaa että käytännön ohjeita, että se olisi tarpeeksi hyödyllinen. Minusta on tärkeää, että ohjeeseen kuuluu perustiedot eri arvopapereista ja asunto-osakkeista, sillä minulle arvopaperimarkkinoiden ymmärtäminen kehitti omaa osaamistani ja auttoi esittämään asiakkaille oikeita kysymyksiä.

Toimeksiantaja on ollut ohjeistuksen tekemisessä kannustava sillä sellaiselle on tarvetta. Toimeksiantaja on havainnut käytännön työssä, että arvopapereiden ja asunto-osakkeiden kirjanpidollisessa ja verotuksellisessa käsittelyssä on usein virheitä. Virheet

voivat pahimmassa tapauksessa aiheuttaa veroseuraamuksia. Virhekäsittelyitä syntyy useista syistä: kirjanpitäjän tietotaito ei riitä tai hän ei kysy neuvoa. Kiireellinen aikataulu voi painostaa kirjanpitäjää tekemään nopeita ratkaisuja koska selvitystyöhön menee aikaa.

Toimeksiantajan mielestä nimenomaan käytännönläheinen ohjeistus on tarpeellinen. Mahdollisimman käytännöllinen ohje on paras lähestymistapa, koska teoriaa löytyy kyllä kirjallisista ja sähköisistä lähteistä. Käytännön ohjeistusta sen sijaan ei ole. Lisäksi toimeksiantaja huomauttaa, että teorian ja ohjeiden etsiminen on aikaavievää. Ohjeistus, joka yhdistää arvopapereiden ja asunto-osakkeiden teoriaa ja antaa käytännön ohjeita arvopapereiden ja asunto-osakkaiden käsittelyyn, säästää kirjanpitäjän aikaa. Arvopapereiden ja asunto-osakkeiden teoriasta kirjanpitäjälle riittävät perustiedot ja ymmärrys siitä, mitä varten asiakas kyseisiä sijoitusosakkeita voi hankkia.

Toimeksiantaja haluaa painottaa, että lähtökohtaisesti asiakkaalta tulee kysyä miksi sijoitus on tehty. Sijoitusosakkeen hankkimisen tavoite kertoo mihin taseryhmään arvopaperi tai asunto-osake kirjataan. Sijoitustoiminnan tavoite määrittelee myös arvostamisen tilinpäätöksessä ja sijoitusosakkeen verokohtelun. Asiakas voi ostaa pörssiosakkeita velkavivulla aggressiivisesti pääelinkeinotoimintanaan tai paljon eri valuutassa kauppa käyvä asiakas voi ostaa johdannaisia suojaamistarkoituksessa. Molemmat asiakkaat ovat hankkineet näissä tapauksissa arvopapereita, mutta hankkimisen syyt ovat erilaiset. Arvopapereita käsitellään siksi eri tavalla kirjanpidossa ja verotuksessa.

Mikään ohjeistus ei auta päättämään miksi sijoitus on tehty. Asiakas vastaa tästä aina itse. Vasta sijoittamisen syyn selvittämisen jälkeen aletaan laatimaan kirjauksia. Ohjeistuksen on tarkoitus auttaa kirjanpitäjää löytämään nopeasti peruslähtökohdat arvopapereiden ja asunto-osakkeiden kirjanpidolliseen ja verotukselliseen käsittelyyn ja helpottaa kysymysten esittämistä.

1.2 Työn rakenne

Opinnäytetyö on jaettu raporttiin ja toiminnalliseen osioon. Raportin ensimmäisessä osassa johdatellaan aiheeseen ja esitellään työn tavoitteet, rajaukset ja keskeisimmät termit. Opinnäytetyön taustaa esitellään myös raportin ensimmäisessä osassa.

Raportin toinen luku käsittelee arvopapereiden ja asunto-osakkeiden teoriaa ja perusviitekehystä kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta. Arvopapereista käsitellään

pörssiosakkeet, listaamaattomat osakkeet, käyttöomaisuusosakkeet ja johdannaisista termiinit ja optiot. Toisessa luvussa on tarkoitus avata vähän arvopaperimarkkinoita sijoitusosakkeiden kautta ja johdatella arvopapareiden ja asunto-osakkeiden teoriaan. Kolmannessa luvussa kerrotaan ohjeistuksen tekemisen prosessista. Neljännessä luvussa on pohdintaa, jossa arvioidaan koko opinnäytetyötä ja omaa oppimista.

Ohjeistus on opinnäytetyön toiminnallinen osa ja se on opinnäytetyön liitteenä. Ohjeistuksessa on ensin ohjeistettu arvopaperin tai asunto-osakkeen kirjanpidolliseen käsittelyyn sekä juoksevassa kirjanpidossa että tilinpäätöksessä. Sitten kerrotaan verotuksesta. Lopuksi on esimerkki jostain arvopaperiin tai asunto-osakkeeseen liittyvästä kirjaustilanteesta tai verojen laskemisesta.

1.3 Työn tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyön tavoite on tehdä toimeksiantajalle, Larsen & Co Tilitoimisto Oy:lle, ohjeistus arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelystä kirjanpidossa ja verotuksessa. Ohjeistuksen tarkoitus on auttaa kirjanpitäjää toimeksiantajan työpaikalla löytämään tietoa aiheesta nopeammin ja ymmärtämään ohjeistuksen avulla miten käytännössä tulee menetellä kun asiakas tekee sijoituksen. Tavoitteena on myös että kirjanpitäjä, joka lukee opinnäytetyön, oppii perustiedot eri arvopapereista ja asunto-osakkeista tai saa lisää tietoa arvopaperimarkkinoista. Lisäksi ohjeistuksen tavoite on yhtenäistää työpaikan työskentelytapoja. Opinnäytetyö julkaistaan Larsen & Co :n sharepointissa.

Opinnäytetyön näkökulma ja ohjeistus on rajattu koskemaan vain listaamatonta osakeyhtiötä, joka noudattaa Suomen kirjanpitolakia ja harjoittaa arvopapereihin ja asunto-osakkeisiin sijoittamista päätoimenaan tai sivutoimenaan. Opinnäytetyössä mainittu asiakas tai yritys tarkoittaa toimeksiantajan asiakasta. Arvopaperi tarkoittaa tässä opinnäytetyössä osakeyhtiön osuutta ja johdannaisia. Arvopaperit on rajattu käsittämään vain pörssiosakkeet, listaamattomien osakeyhtiöiden osakkeet, käyttöomaisuusosakkeet ja johdannaisista termiinit ja optiot. Koska asunto-osake ei ole arvopaperimarkkinallain mukaan arvopaperi mainitaan asunto-osake aina erikseen. Käsitteellä sijoitusosake tarkoitetaan tässä työssä molempia. Ohjeistuksen teksti on kirjoitettu ohjeistavalla tyyllillä toimeksiantajan kirjanpitäjää ajatellen.

Kirjanpitolautakannasta käytetään tässä opinnäytetyössä lyhennettä KILA. Elinkeinoverolaki, jossa määrätään elinkeinotulon verottamisesta, on lyhennetty tässä opinnäytetyössä EVL. Tuloverolaki, jossa määrätään osittain osakeyhtiöiden

sijoitustoiminnan verottamisesta, on lyhennetty TVL. IFRS (International Financial Reporting Standards) tarkoittaa kansainvälistä tilinpäätösstandardia ja KPL tarkoittaa kirjanpitolakia.

1.4 Opinnäytetyön tausta

Kirjanpitäjän pitää osata, varsinkin tilitoimistossa, useita asioita. Ensimmäkin pitää osata asiakkaan elinkeinotoiminnan erityispiirteet ja nähdä kokonaiskuva. Toisaalta pitää osata havainnoida poikkeustapaukset ja käsitellä oikein haastavat ja harvinaiset tilanteet. Kun osattaviin asioihin lisää vielä veronäkökulman, on kirjanpidon hoitaminen haastavaa. Kirjanpito jakaantuu useaan erilaiseen osaamisalueeseen. Näitä on muun muassa arvonlisäverotus, tuloverotus, marginaalikirjanpito, kansainvälinen arvonlisäverotus ja rakennusalan kirjanpito. Kirjanpitäjän on mahdoton osata kaikista osa-alueista kaikkea, joten olen itse päättänyt syventyä arvopapereiden ja asunto-osakkeiden kirjaamiseen ja verotukseen. Varsinkin kun peruselinkeinotoiminnan kirjanpito alkoi olla hallussa oman osaamisen syventäminen rupesi kiinnostamaan.

Arvopaperimarkkinat kiinnostavat minua laskentatoimen ohella. Olen saanut opiskella Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa laskentatoimen lisäksi rahoitusta, joka on tuonut syvällisempää ymmärrystä myös työhöni kirjanpitäjänä. Koen, että yhdistämällä kahta osaamisaluetta olen osavaampi työssäni.

Opinnäytetyön aiheen valinta oli minulle helppo. Halusin yhdistää osaamistani laskentatoimesta ja kehittyä lisää arvopaperimarkkina-alan osaajana työpaikallani. Opinnäytetyön aihe oli minulle siksi hyödyllinen. Toiminnallisen opinnäytetyön valinta oli itsestään selvä: Minua motivoi opinnäytetyön tekemisessä se, että jatkossa ohjeistuksesta hyötyy työpaikallani itseni lisäksi myös muut työntekijät.

Ohjeistus tarvitsi tuekseen teoria-osuuden arvopapereista ja asunto-osakkeista. Asiakkaan liiketoiminnan tuotteen, tässä tapauksessa arvopaperin tai asunto-osakkeen, ymmärtäminen on tärkeää ja auttaa sekä tekemään oikeita kirjauksia että esittämään oikeita kysymyksiä.

Teoriaosuuden pohjana oli kirjalliset lähteet ja internetsivut. Painetuista lähteistä etenkin Rahoitusinstrumentit – yrityksen kirjanpito, tilinpäätös ja verotus – teos usealta tekijältä ja Hullin Risk management and financial institutions-teos olivat tärkeitä ja luotettavia lähteitä. Internetsivuista eniten käytin verohallinnon internetsivuja. Verohallinto on Suomessa ainoa vero-ohjeiden antaja, joten oli järkeenkäypää käyttää vero-

ohjeistuksissa viittauksia vain verohallintoon. Muutoin teoriapohjaa kokosin useasta eri internetsivusta. Vaikka käytin paljon internetsivuja olin luottavainen niiden luotettavuudesta koska tietosisällöt eivät olleet ristiriidassa muiden lähteiden tai oman kokemuspohjaisen tiedon kanssa.

Ohjeistuksen perustana oli oma käytännönläheinen kokemus eri arvopapereihin ja asunto-osakkeisiin liittyvistä kirjauksista ja verojaksotuksista. Ohjeistuksen tukena oli paljon omia ohjeita, joita olen laatinut vuosien varrella ja esimerkkejä, joita olen käyttänyt oman työni apuna. Ohjeistuksissa painottuu ne sijoitustoimintaan liittyvät tilanteet, jotka ovat tulleet vastaan asiakkaitten kirjanpidossa.

Toimeksiantaja on lukenut ja tarkistanut ohjeistuksen, että ohjeet ovat oikein ja paikkaansapitäviä. Pitää silti muistaa, että ohjeistus on tehty viiden vuoden työkokemuksen perusteella. Loppupeleissä olennaiset, oikeat ja riittävät tiedot kirjauksista määrää KPL ja KILA ja verotuksessa verohallinto.

2 Arvopaperit ja asunto-osakkeet

Perustiedot arvopapereista ja asunto-osakkeista kuuluvat laskenta-ammattilaisen osaamisalueeseen. Perustietoja tarvitaan arvopapereiden ja asunto-osakkeiden oikeaa käsittelyä varten.

2.1 Listaamaton osake

Listaamaton osake on osuus listaamattoman osakeyhtiön omasta pääomasta. Listaamaton osake tarkoittaa sitä ettei osake ole julkisen kaupankäynnin kohteena. Listaamaton osake ostetaan osakeyhtiön omistajilta tai merkitään uusosakeannissa. Listaamattomia osakkeita ostetaan strategisista syistä. (Tikka, Nykky, Virtanen, Heiniö & Linnanvirta 2014, 40.)

Kun yritys merkitsee listaamattomia osakkeita on huomioitava ostettava osuus koko osakepääomasta. Lisäksi pitää selvittää onko osakkeet merkitty osakeannissa vai onko hankittu jo olemassa olevia osakkeita osakeyhtiön omistajalta. Jos merkittävä osuus on yli puolet ostettavan yrityksen pääomasta niin osake on tytäryhtiö-osake. Osuuden ollessa 20-50 %:ttia merkittävät osakkeet ovat osakkuusyhteisyriksen osakkeita. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.) Omistajalta ostetusta jo olemassa olevasta osakkeesta pitää maksaa varainsiirtovero 1,6 % osakkeen kauppahinnasta. Varainsiirtovero ei peritä kun merkitään uusia osakkeita osakeannissa. (Verohallinto 2017.)

Listaamattomat osakkeet voi kirjanpidon ja verotuksen näkökulmasta jakaa käyttöomaisuusosakkeisiin ja passiiviisiin sijoituksiin.

Käyttöomaisuusosake

Tässä luvussa käyttöomaisuusosakkeella tarkoitetaan osake-osuutta noteeraamattomasta osakeyhtiöstä. Käyttöomaisuusosake on osake, jonka tarkoitus on parantaa elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Näiden osakkeiden ensisijainen hankkiminen ei ole osinkosaatavat tai arvonnousu. Lähtökohtaisesti tytär- ja sisaryritysten osakkeet ovat käyttöomaisuusosakkeita.

Jotta osakkeet kirjataan käyttöomaisuusosakkeeksi on omistamisen palveltava omistajan elinkeinotoimintaa. Pelkkä passiivinen omistaminen ja omistajan hallitustyöskentely omistettavassa yrityksessä eivät siis riitä. Omistuksen on hyödytettävä molempia yrityksiä, kuitenkin niin että ainakin ostaja hyötyy nyt tai lähitulevaisuudessa omistuksestaan. Elinkeinoimintaa palvelevaa toimintaa on esimerkiksi yritysten välinen vuokraustoiminta (asunnot, autot, koneet ja kalusto) ja rahoitus. Korkein hallinto-oikeus painotti edellä

mainittuja vuokraustoimintoja käyttöomaisuusosakkeen kriteerejä koskevassa ratkaisussaan.(Verohallinto 2016.) Käyttöomaisuusosakkeita voi olla esimerkiksi kasvua varten ostettu tytäryhtiö samalta toimialalta. Gryndaamista harjoittavan yrityksen käyttöomaisuusosake voisi esimerkiksi olla sähköalan yrityksen osake.

Passiivinen sijoitus

Jos yrityksellä on ylimääräisiä kassavaroja, ne halutaan sijoittaa tuottavasti. Kun yritys sijoittaa listaamattomien yritysten osakkeisiin on tarkoituksena saada voittoa osinkona ja osakkeen arvonnousuna. Listaamattomien yritysten osinkotuotot ovat edullisia yritykselle, koska ne ovat täysin verovapaata tuloa.(Verohallinto 2017.) Usein omistusosuus jää listaamattomissa sijoituksissa alle 50 % :n koska yrityksillä ei ole liiketoiminnallista yhteyttä ja sijoitus on tehty tuotto-odotuksen perusteella.

Listaamattomiin sijoittaminen ennen kuin ne listautuvat tai lähtevät kovaan kasvuun voi olla kannattavaa sijoittamista rajun arvonnousun takia. Listaamattomista osakkeista pitää maksaa varainsiirtoveroa 1,6 % ellei kyse ole uusosakeannista.(Taloustaito 2012.)

Noteeraamattomiin yhtiöihin sijoittaminen eroaa pörssiosakkeisiin sijoittamisesta sen pitkäkestoisuuden ja todennäköisten lisäsijoitustarpeiden takia. Listaamattomien yhtiöiden pääomatarve on monesti pörssiyhtiöitä suurempi, minkä takia on todennäköistä, että sijoittajan pitää myöhemmässä vaiheessa harkita lisäsijoituksia. Listaamattomien yhtiöiden osakkeiden vaihdanta on myös hitaampaa kuin pörssiosakkeiden, jonka takia niin osakkeiden ostaminen kuin myyminenkin saattaa kestää kauan. Kun listaamattomia osakkeita merkitään ne aiotaan todennäköisesti pitää taseessa kauan. (Listaamattomia mahdollisuuksia 2014.)

2.2 Pörssiosake

Pörssiosake on osuus listatun osakeyhtiön omasta pääomasta. Pörssiosake on noteerattu pörssissä ja on julkisen kaupankäynnin kohteena. Pörssiosakkeet ovat likvidejä eli niitä ostetaan ja myydään aktiivisesti pörssissä. Suomessa pörssiosakkeiden kaupankäynnin paikkana on Nasdaq Helsinki. Helsingin pörssissä tehtiin keskimäärin 12 kuukauden aikana 98 376 kauppaa 2017-2018 välisenä aikana. Nasdaqin pohjoismaan pörssien (Helsinki, Tukholma, Kööpenhamina, muut) listayhtiöiden yhteenlaskettu markkina-arvo oli 1 265 miljardia euroa helmikuussa 2018.(Statistics from Nasdaq Nordic Exchange February 2018.) Pörssiosakkeita ostetaan pankkiiriliikkeen tai pankin arvo-osuustilille ja niitä voi ostaa yksittäin tai osaksi sijoitussalkkua. Pörssiosakkeen ostamisesta ei makseta varainsiirtoveroa. (Verohallinto 2017.)

Pörssiosakkeisiin sijoitetaan saadakseen tuottoa sekä osinkona että arvonnousuna. Pörssiosakkeet ovat yksi suosituin ja yleisin sijoituskohde. Historiallisesti tarkasteltuna sijoittaminen pörssiosakkeisiin on tuottanut Yhdysvalloissa keskimäärin 8,4% vuodessa vuosien 1802–1997 aikana. Helsingin pörssi on tuottanut ilman osinkoja 1920–1999 vuosien aikana keskimäärin 10 %:ttia vuodessa. (Osakesijoittaminen 2014.)

Pörssiosake kirjataan joko pysyviin vastaaviin tai vaihtuviin vastaaviin riippuen pörssiosakkeen liiketoiminnallisesta tarkoituksesta. Pörssiosakkeesta saatu osinko on kokonaan veronalaista tuloa. Poikkeuksena on osingot pörssiyrityksestä, josta omistaja omistaa välittömästi vähintään 10 % :ttia. Silloin osingot ovat täysin verovapaita. (Verohallinto 2017.)

2.3 Asunto-osake

Asunto-osake ei ole arvopaperimarkkinain määritelmän mukaan arvopaperi, mutta asunto-osakkeen ostossa on kyse sijoittamisesta tulonodostusta vastaan. (Parkkonen & Knuts 2014, 19.) Asunto-osake tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa, muuta tilaa tai kiinteistöä taikka kiinteistön osaa. (Tieteen termipankki 2018.) Asunto-osakkeet oikeuttavat vuokratuloon ja vastaavasti yritys maksaa vastiketta kohteeseen jos hallittu kiinteistö tai asunto on vuokrattuna. Erikoista kiinteistösijoittamisessa on se, että yrityksellä on taseessa asunto-osakkeet, mutta asunto-osakkeen kohteella esimerkiksi kiinteistöllä tai maapohjalla on oma kirjanpito asunto-osakeyhtiössä tai keskinäisessä kiinteistöosakeyhtiössä.

Osakeyhtiö saa huoneiston vuokraamisella vuokratuloja juoksevasti ja myynnin yhteydessä mahdollisesti luovutusvoittoa asunnosta tai kiinteistöstä. Kiinteistösijoittamisessa on hyvä inflaatio suoja. (Rakli 2018.) Erona osakesijoittamiseen on kiinteistösijoittamisen vaatima panostus. Asuntoon tai kiinteistöön tulee tehdä perusparannuksia ja korjauksia. Vuokratuotoiminnan pyörittäminen vaatii vuokrasopimuksien solmimista ja vakuutuksia eri riskeille. Tämä aiheuttaa juoksevia kuluja. Toisaalta asunto-osakkeesta harvemmin menetetään koko sijoitettua pääomaa. Kiinteistösijoittamisessa saa myös vähentää kaikki kulut, jotka kohdistuvat sijoitusasuntoon tai kiinteistöön. Asunto-osakkeesta maksetaan 2 % varainsiirtovero. (Verohallinto 2017.)

2.4 Johdannaiset

Kirjanpito-laissa tai –asetuksessa ei ole määritelty johdannaisinstrumentteja millään tavalla. Kansainvälinen laskentastandardi määrittelee parhaiten johdannaisen seuraavasti: (Tikka & ym 2014, 288.)

”Johdannainen on rahoitusinstrumentti tai muu tämän standardin soveltamisalaan kuuluva sopimus, jolla on kaikki seuraavat kolme ominaisuutta:

- a) sen arvo muuttuu tietyn koron, rahoitusinstrumentin hinnan, hyödykkeen hinnan, valuuttaakurssin, hinta- tai kurssi-indeksin, luottoluokituksen tai luottoindeksin taikka muun muuttujan (jota joskus sanotaan ”allaolevaksi”) arvon muuttuessa, joka, jos se on muu kuin taloudellinen muuttuja, ei liity nimenomaisesti sopimuspuoliin;
- b) se ei sopimusta tehtäessä vaadi lainkaan nettosijoitusta tai vaati pienemmän nettosijoituksen kuin mitä vaadittaisiin toisentyypisissä sopimuksissa, joiden odotettaisiin reagoivan markkinatekijöiden muutoksiin vastaavalla tavalla; ja
- c) se toteutetaan tulevana ajankohtana (IAS 39 :9) ”

Yritys tekee johdannaiskauppaa kolmesta syystä. Johdannaiset ovat riskienhallintaa, voitontavoittelua hinnan kehityksellä ja riskittömien arbitraasituottojen tavoittelua. Johdannaisilla suojaudutaan korkojen, valuuttakurssien ja raaka-aine hintojen ennustamattomilta muutoksilta jotka vaikuttavat tulokseen tai kassavirtaan. Johdannaiset ovat myös sijoitus, jolta odotetaan tuottoa tulevaisuudelta. Riskittömien arbitraasituottojen saamiseksi edellytetään jo suuria kaupankäynti volyymeja ja asiantuntijan panostusta jotta yrityksen sitä kannattaisi tehdä.

Johdannaisinstrumenttien kirjaus on haasteellista koska kirjanpitolaki ja -asetus eivät anna tarpeeksi ohjeistusta pienille ja keskisuurille yrityksille, jotka eivät noudata IFRS-standardia. Suomalaisen kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen tase on perustuu hankintamenoon, mutta johdannaisinstrumenteilla ei usein ole hankintamenoa. Vuonna 2004 kirjanpitolakiin lisättiin 5.lukuun mahdollisuus arvostaa rahoitusinstrumentit käypään arvoon tulosvaikuttavasti. Silti useampi noudattaa varovaisuuden periaattetta ja esittää johdannaisista liitetietoinformaation. KILAn ohjeistukset ovat kaiken kaikkiaan niukat ja siksi myös itse KILA pyrkii ohjeistamaan IFRS –standardien avulla. Tärkeimmät kohdat mitä tulee johdannaisinstrumenttien kirjaamiseen ovat IAS 21, IAS 32, IAS 39, IFRS 7 ja IFRS 13. (Tikka & ym 2014, 292.)

Johdannaisinstrumentit jakautuvat termiini-instrumentteihin ja optiotyyppisiin instrumentteihin. Kirjauskäytännöt selvitetään jokaisen yrityksen kohdalla erikseen sen

mukaan mitä varten johdannainen on hankittu ja sovelletaanko suojauslaskentaa tai IFRS:n standardeja.

Kirjanpidon käsittelyyn vaikuttaa johdannaisen käyttötarkoitus. Suojaavaan johdannaiseen käytetään suojauslaskentaa. Jos johdannaiseen ei käytetä suojauslaskentaa tai fair value-optiota se arvostetaan ja kirjataan pääsäännön mukaan. Silloin johdannainen on rahoitusvarallisuutta ja arvostetaan käypään arvoon. (Tikka & ym 2014, 377.) Suojaamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa yritys suojaa tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan. (Tilisanomat 2011.)

Termiinit

Terminillä tarkoitetaan kauppasopimusta, jossa kaupantekohetkellä sovittu suoritus on maksettava tiettyinä määräpäivinä. Termiinikaupasta sovittaessa ei tehdä mitään rahasuorituksia. Suoritusvelvollisuus ja sitä vastaava saamisoikeus syntyvät vasta termiinin erääntymispäivänä sen perusteella, mikä termiinin kohteena olevan hyödykkeen markkinahinta on kyseisenä päivänä. Termiinin ostaja saa myyjän suorituksen hyväkseen silloin, kun sovittu erääntymishinta on markkinahintaa alempi. Jos sovittu hinta on markkinahintaa korkeampi, myyjä saa ostajan suorituksen hyväkseen. Näin ollen termiini ei voi raueta. (Verohallinto 2013.) Esimerkki, jolla termiini usein ymmärretään, on esimerkki kahvinviljelijästä, joka terminoi kahvipavun hinnan ostajan kanssa ennen tietoa sadon laadusta ja määrästä. Näin kahvinviljelijä saa varman hinnan sadostaan ilman riskiä.

Termiini on kahden osapuolen välinen sopimus, useimmiten pankin ja yrityksen. Termiini joka on vakioitu ja sillä käydään kauppaa pörssissä on futuuri. (Hull 2014, 87.)

Optiot

Optioita on kahdenlaisia. Osto-optio antaa oikeuden ostaa kohde-etuuden, usein osakkeen, tiettyyn hintaan ja tiettyyn aikaan. Muita kohde-etuuksia voi olla valuutat, raaka-aineet ja korot. Myynti-optio antaa oikeuden myydä kohde-etuus tiettyyn hintaan ja tiettyyn aikaan. Optioita myydään sekä pörssissä että keskinäisillä sopimuksilla.

Option erikoisuutena on se, että vain option asettajalla on velvollisuus toteuttaa kauppa, mutta option haltija voi päättää jättää käyttämättä optiotaan. Näin ollen optio voi raueta arvottomana ja ainoa realisoitunut tapahtuma on saatu tai maksettu preemio. (Hull 2014, 94.) Option ostaja maksaa oikeudestaan preemion eli korvauksen optiosopimuksesta.

Preemio on option markkinahinta kun sopimusta tehdään ja se maksetaan useimmiten sopimuksen alussa, mutta joskus vasta sopimuksen loputtua. Preemio maksetaan aina. Option ostajan kulu on aina maksettu preemio mutta voittomahdollisuudet teoriassa rajattomat ja vastaavasti option myyjän tuotto on saatu preemio, mutta tappion mahdollisuus rajaton. (Tikka ym 2014, 295.)

2.5 Lakimuutos

Tämän opinnäytetyöprosessin aikana valtiovarainministeriö on julkaissut uuden lakiehdotuksen osakeyhtiöiden tulolähdejaon poistamisesta. Valtiovarainministeriön lähettämän lakimuutoksia koskevan luonnoksen mukaan osakeyhtiöillä ja muilla yhteisöillä ei tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta ole verovuodesta 2019 alkaen enää tuloverolain mukaan verotettavaa TVL-tulolähdettä. Samalla elinkeinotoiminnan käsitettä laajennetaan käsittämään yhteisöjen ja elinkeinoyhtymien kiinteistöliiketoiminta. Tämä tarkoittaisi että vuokraustoiminta tulisi EVL :n piiriin, johon vuokraustoiminta ei ole ikinä kuulunut. Uudistuksen yksityiskohdat ovat auki eikä vielä ole tiedossa laajeneeko esimerkiksi luovutustappioiden vähennysoikeus vähennettäväksi koko elinkeinotoiminnan tulosta. (Valtiovarainministeriö 2018.)

Vaikka uusi laki tulolähdejaotellun poistosta tulisi voimaan vuodesta 2019, en näe että se vähentää ohjeistuksen ajankohtaisuutta tai tarpeellisuutta. Vuosi 2018 verotetaan kuten ennenkin eikä uusi laki välttämättä yksinkertaista kokonaan osakeyhtiöiden verottamista.

3 Ohjeistuksen kuvaus

Ohjeistus-osio on laadittu tilitoimiston kirjanpitäjää varten. Ohjeistukset myötäilevät toimeksiantajan työpaikan vakiintuneita työskentelytapoja. Tehty ohjeistus on toimeksiantajalle täysin uusi eikä se korvaa mitään edellistä ohjetta.

Ohjeistuksen tekeminen on aloitettu tammikuussa 2018 ja tehty valmiiksi huhtikuun 2018 puolivälissä. Ohjeistus on tehty word-ohjelmalla. Tiliristikot ovat lisätty ohjeistukseen excel-ohjelmasta. Tarkoitus on julkaista ohjeistus pdf-versiona toimeksiantajan sharepointilla ja pitää paperista versiota kirjahyllyssä. Verolaskelma- esimerkit olen laatinut niin, että samalle sivulle voi oikeasti tehdä auttavan verolaskelman asiakkaan kirjanpidon lukujen pohjalta. Ohjeistuksen ohjaava osio on kirjoitettu kirjanpitäjän näkökulmasta toiselle kirjanpitäjälle ja lukuun ottamatta viittauksia lähteisiin. Tiliristikot ja ohjeistuksen kuvat ovat laadittu itse. Kuvat tiliryhmistä on kopioitu vastaamaan yleisitilikartan rakennetta.

Tärkein ohjeistus arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn on ottaa selvää asiakkaan kanssa sijoittamisen tavoitteesta. Olennaista on tehdä oikeat kirjaukset heti kun sijoitus on hankittu tai luovutettu. Jälkikäteen korjaaminen voi olla mutkikasta. Ohjeistuksessa neuvotaan, että kirjanpitoon pitää saada tieto arvopaperin tai asunto-osakkeen hankintahinnasta, mahdollisista arvomuutoksista ja hankintamenon lisäyksistä. Tieto sijoitusosakkeen hankintahinnasta tai kirjanpitoarvosta ei saa olla epäselvä missään vaiheessa. Hyvä tilaisuus selvittää sijoitusosakkeiden arvot ja määrät on tilinpäätöksen yhteydessä. On suositeltavaa pitää erillistä kirjanpitoa sijoitusosakkeista: niiden määrästä, omistussuhteesta sijoituskohteessa ja arvomuutoksista.

Ohjeistus osio on laadittu kirjallisen ja sähköisen teoriatiedon ja oman ammattitaidon pohjalta. Kirjallisista lähteistä kauppakamarin kurssin aineistoa on käytetty sekä opinnäytetyön että ohjeistuksen tärkeänä lähteenä. Suurin ero kurssin aineistoon ja ohjeistukseen on se, että ohjeistus on tehty sijoitusosakkeen lähtökohdista eikä lähde taseen mukaan avaamaan auki käsittelyä ja verotusta. Kurssin aineistosta puuttuu myös käytännönläheinen ohjeistus ja esimerkit.

Kaikki ohjeistuksessa käsitellyt esimerkkitalanteet ovat todellisia kirjaustilanteita joita minulle on tullut vastaan toimeksiantajan työpaikalla. Ohjeistus lähtee raporttiosuuden teoriaperustasta ja noudattaa KPL:ia ja KILA :n lausuntoja.

Ohjeistuksessa on käsitelty käyttöomaisuusosakkeet, listaamattomat osakkeet, pörssiosakkeet, termiinit, optiot ja asunto-osakkeet. Käyttöomaisuusosakkeista on kerrottu

kriteerit sille, mikä osake saadaan kirjata käyttöomaisuusosakkeeksi. Lisäksi on kerrottu käyttöomaisuusosakkeen verovapaan luovutuksen edellytyksistä. Esimerkkinä on kirjaustilanne käyttöomaisuuden luovuttamisesta.

Listaamattomasta osakkeesta on kerrottu arvonkorotuksen kirjausedellytyksistä ja verotuksessa siitä, miten listaamattoman osakkeen luovuttaminen verotetaan.

Pörssiosakkeista ohjeistus on laajin. Pörssiosakkeita voi kirjata nimittäin kahteen eri taseryhmään ja siksi pörssiosakkeen kirjanpidollinen käsittely ja verotus ovat poikkeavia riippuen siitä ovatko osakkeet pysyvissä tai vaihtuvissa vastaavissa. Ohjeistuksessa on mainittu keskeiset kriteerit milloin osake kirjataan pysyviin ja milloin vaihtuviin. Esimerkkinä on ohjeistus verojen laskemiseen joko EVL :n tai TVL:n ja taseryhmän mukaan.

Asunto-osakkeesta keskitytään asunto-osakkeen kahteen isoimpaan eroavaisuuteen muihin sijoitusosakkeisiin nähden, jotka ovat arvonkorotus ja hankintamenojen aktivoinnit. Muihin osakkeisiin harvemmin tehdään arvonkorotuksia, mutta asunto-osakkeisiin niitä on tehty ja tullaan luonnollisesti tekemään. Vaikka arvonkorotusta ei kirjattaisi voidaan asunto-osakkeiden markkina-arvoa selvittää aktiivisesti. Asunto-osakkeiden hankintamenojen aktivoinnit ovat yleensä oleellisesti suuria ja ne pitää osata kirjata taseelle, jotta osakkeiden luovutusvoitto lasketaan oikein.

Johdannaisista ohjeistuksessa käsitellään vain termiinit ja optiot. Johdannaisia on useita satoja erilaisia. Valittuna ovat vain optiot ja termiinit koska ne ovat yleisimmät johdannaiset. Termiineistä esimerkkinä on FRAT –sopimus (For Forward Rate Agreement) ja optioista ostettu osto-optio. FRAT-sopimuksessa on kuvattu sopimuskoron kirjaaminen ja purku sopimuksen toteutessa. Osto-option esimerkissä on kirjaustilanne osto-option maksetusta preemiosta ja myöhemmin toteutuneesta osto-optiosta. Esimerkkien johdannaisiin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Toimeksiantaja on tarkistanut opinnäytetyön ohjeistus-osuuden ja hyväksynyt sen julkaistavaksi sharepointissa kun opinnäytetyö on kokonaisuudessaan valmis. Toimeksiantaja on kommentoinut sitä miksi arvopapereita, jotka kirjataan varastoon verotetaan TVL :n mukaisesti. Järkeenkäypää olisi siirtää kyseiset arvopaperit pysyviin vastaviin. Tämä kirjaustapa ja verolaskelma- esimerkki on otettu mukaan ohjeistukseen, koska tämän tyyppisiä asiakkaita on joita verotetaan TVL :n mukaan, mutta arvopaperit ovat kirjattuna varastoon. Koska kirjaustapa on jo valittu vuosia sitten ja verotus vahvistettu TVL:n mukaan, niin ei ole johdonmukaista vaihtaa kirjaustapaa tai

verotuskohtelua. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miksi kirjauskäytännöt pitää alusta asti tehdä suositusten mukaisesti. Ja miksi asiakkaan kanssa kommunikointi on tärkeää. Vain asiakas itse tietää mitä sijoitustoiminnalla tavoitellaan ja tämän perusteella valitaan taseryhmä ja verokohtelu.

Ohjeistuksen on lukenut läpi tilitoimiston työntekijä ohjeistuksen laatimisen keskivaiheessa. Ohjeistusta muutettiin annettujen kommenttien takia. Tekstityyliä muutettiin vapaamuotoisemmaksi, mutta kuitenkin niin, että ohjeistuksen toinen funktio opinnäytetyön liitteenä, ei vaarantuisi. Tärkeintä ohjeistuksen luetuttamisessa oli, että ohjeet olivat selkeitä ja ymmärrettäviä kirjanpitäjän näkökulmasta.

4 Yhteenveto

Opinnäytetyön ensimmäisessä luvussa kerrottiin toimeksiantajasta ja toimeksiannon syistä. Ohjeistuksella toivotaan että se auttaa kirjaamaan sijoitusosakkeita oikein, laajentaa osaamista ja yhtenäistää toimeksiantajan työtapoja. Opinnäytetyön taustalla oli kiinnostus kahden eri osaamisalueen yhdistämiseen.

Teoriaosuudessa kerrottiin peruslähtökohtia asunto-osakkeesta ja arvopapereista. Teoriaosuudessa haluttiin avata sijoittamisen erilaisia syitä, sillä se helpottaa kirjauksien laadintaa ja esittämään oikeita kysymyksiä.

Ohjeistuksen prosessista kerrottiin milloin ohjeistus oli tehty ja millä tavalla. Ohjeistuksen sisältö esiteltiin lyhyesti. Opinnäytetyö sai prosessin aikana kommentteja toimeksiantajalta, jotka on huomioitu tai niihin annettu vastakommentti.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli, että opinnäytetyön teoriaosuus opettaa perustiedot arvoapapereista ja asunto-osakkeista, ohjeistus auttaa käytännön kirjauksissa ja yhtenäistää toimeksiantajan työpaikan työtapoja. Opinnäytetyön toiminnallisen osion eli ohjeistuksen lopputulos oli tavoitteen mukainen. Ohjeistus on riittävä antamaan perustietoa kirjanpitäjälle toimeksiantajan työpaikalla arvopapereiden ja asunto-osakkeiden kirjanpidolliseen käsittelyyn ja verojen laskentaan. Raportin osuus oli tavoitteen mukainen eli teorialuku selventää kirjanpitäjälle perustiedot käsitellyistä sijoitusosakkeista. Koska opinnäytetyö tulee olemaan hyödyllinen minulle ja muille työntekijöille katson että opinnäytetyö kokonaisuudessaan oli tavoitteen mukainen.

Opinnäytetyön prosessi oli kehittävä prosessi ja lopputulos oli sekä hyödyllinen että ajankohtainen. Ohjeistuksen avulla voi esimerkiksi käydä läpi peruslähtökohdat arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn uusien työntekijöiden kanssa. Verolaskelmien esimerkit ovat hyvä pohja verojen laskuun. Ohjeistus tulee olemaan jatkossa oman työnteon tukena.

Opinnäytetyön ohjeistus ei sinänsä ole ajankohtainen aiheeltaan. Ajankohtaista ohjeistuksesta tekee sen tarve toimeksiantajalle ja vuonna 2019 todennäköisesti voimaan astuva lakimuutos osakeyhtiön tulolähdejaottelusta. Kun vanha verotietämys on sisäistetty on helpompi oppia mikä uudessa laissa muuttuu verrattuna vanhaan.

5.1 Opinnäytetyön ja oman oppimisen arviointi

Teorian etsiminen ja kokoaminen opinnäytetyötä varten syvensi omaa osaamistani kirjanpidossa ja kehitti tiedonhaku taitojani. Opinnäytetyötä tehdessä tuli esiin se, että miten laaja aihe arvopapereiden kirjanpito ja verotus oikeastaan on. Opinnäytetyön teoria ja ohjeistus ovat näin ollen vain perustietoa. Prosessi on auttanut hahmottamaan sen mitä jo osaan ja mitä kannattaa opiskella lisää.

Opinnäytetyö onnistui teoriaosuudessa, koska koin että se lisäsi tietämystäni eri arvopapereista ja asunto-osakkeista. Etenkin johdannaisten luku oli opettavaa, koska johdannaisista minulla oli heikoimmat tiedot. Tiedon etsiminen johdannaisista oli tehokasta oppimista. Ohjeistuksen osuus saisi olla laajempi ja siinä saisi olla enemmän esimerkkejä. Tarvittaessa lisää ohjeistukseen kommentteja ja lisäneuvoja että se olisi mahdollisimman hyödyllinen.

Opin opinnäytetyötä tehdessä tekemään johdonmukaista tiedonhakua ja kirjoittamaan raportointiohjeen mukaista tekstiä. Oivalsin että arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyä koskevaa yleisohjetta on haasteellista tehdä, joka voineen olla syy siihen ettei KILA ole sellaista julkaissut.

Tekemäni ohjeistus ei ole yleispätevä vaikka teoria on luotettavista lähteistä. Ohjeistus on tarkasti rajattu vain toimeksiantajan työpaikalle, jossa kyseiset esimerkin mukaiset kirjaukset ovat tulleet vastaan asiakkaiden kirjanpidossa. Tämä on ohjeistuksen heikkous että vahvuus. Heikkous on se, että ohjeistus on niin rajattua joten sitä ei voi ilman kriittistä otetta soveltaa yleisesti. Vahvuutena on se, että ohjeistuksen esimerkkikirjaukset ovat tilintarkastajien hyväksymiä, koska ne ovat kaikki todellisia kirjauksia.

5.2 Kehitysehdotukset

Hyödyllisempi lopputuotos olisi tietysti paljon kattavampi ja laajempi ohjeistus, joka käsittelisi aiheita syvemmin ja sisältäisi paljon erilaisia esimerkkejä. Teoria ja ohjeistus ovat pintaraapaisu laajaan ja mutkikkaaseen aiheeseen. Paljon kapeampi rajanveto olisi tuonut lisäarvoa enemmän. Silloin olisi voinut syventyä esimerkiksi kokonaisvaltaisesti yhteen sijoitusosakkeeseen.

Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan olisi saanut mennä enemmän aikataulun mukaisesti. Prosessin aikana omat aikataulut muuttuivat radikaalisti toimeksiantajalta saadun ylennyksen vuoksi. Tämä oli tietenkin positiivinen asia, mutta sekoitti suunnitelmia opinnäytetyöprosessissa etenemisessä. Aikataulussa pysymisessä on kehitettävää, sillä aikataulussa pitää pysyä vaikka yllättäviä muutoksia tulisikin. Kiireellisen aikataulun takia en myöskään ehtinyt pyytämään lisää työkavereiden kommentteja opinnäytetyöhön. Saamani kommentit olisivat varmasti auttaneet ohjeistuksen laatimisessa niin, että se olisi palvellut kohderyhmää vielä paremmin.

Ohjeistus voisi johtaa työpaikalla laajempaan keskusteluun siitä mihin kirjanpidon erikoisalueeseen kukin haluaa erikoistua. Toimeksiantaja on tukenut minun kiinnostuksen kohdetta sijoitustoimintaan antamalla sijoitustoimintaa harjoittavien asiakkaiden kirjanpidon minun hoidettavaksi.

Lähteet

Finanssivalvonta 2013. Arvonkorotusten tekeminen kirjanpidossa. Luettavissa:
[http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Uusi/Kumotut/Documents/ku
motut_rahoytussektorin_standardit_maaraykset_ohjeet/20313L3u.pdf](http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Saantely/Maarayskokoelma/Uusi/Kumotut/Documents/ku
motut_rahoytussektorin_standardit_maaraykset_ohjeet/20313L3u.pdf) Luettu: 8.4.2018

Finanssivalvonta 2013. Johdannaisopimukset. Luettavissa:
[https://www.google.fi/search?q=FRA+sopimus&oq=FRA+sopimus&aqs=chrome..69i57.45
45j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8](https://www.google.fi/search?q=FRA+sopimus&oq=FRA+sopimus&aqs=chrome..69i57.45
45j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8) Luettu: 10.30.2018

Fiscales 2012. Ymmärrys veroista. Luettavissa:
<http://www.fiscales.fi/ajankohtaista/automaattinen-luonnos-51> Luettu: 1.4.2018

Hull, J. 2014. Risk management and financial institutions. Pearson education inc. USA.

Koivumäki, J. 2016. Arvopapereiden käsittely kirjanpidossa ja verotuksessa. Kauppakamari. Helsinki.

Leppiniemi, J. & Kisanlahti, T. 2016. Tilinpäätäjän käsikirja. Talentum media Oy. Liettua.

Parkkonen, J. & Knuts, M. 2014. Arvopaperimarkkinalaki. Talentum media Oy. Viro

Markkinointi ja mainonta 2013. Alma Media tekee Talentumista arvonlennuskirjauksen. Luettavissa:
[https://www.marmai.fi/uutiset/alma-media-tekee-talentumista-arvonlennuskirjauksen-
6287203](https://www.marmai.fi/uutiset/alma-media-tekee-talentumista-arvonlennuskirjauksen-
6287203) Luettu: 7.4.2018

Nasdaq tilastot 2018. Statistics from Nasdaq Nordic Exchange February 2018. Luettavissa:
[https://newsclient.omxgroup.com/cdsPublic/viewDisclosure.action?disclosureId=826313&l
ang=en](https://newsclient.omxgroup.com/cdsPublic/viewDisclosure.action?disclosureId=826313&l
ang=en) Luettu 4.5.2018.

Nordnet blogi 2014. Listaamattomia mahdollisuuksia. Luettavissa:
<https://blogi.nordnet.fi/listaamattomia-mahdollisuuksia/> Luettu 4.5.2018.

Rakli 2018. Kiinteistösijoittaminen. Luettavissa:
<http://www.rakli.fi/kiinteistosijoittaminen/kiinteistosijoittaminen.html> Luettu 6.5.2018.

Suomen tilintarkastajat 2017. Tilinpäätösaika lähestyy –arvonkorotuksen perusteet puntariin. Luettavissa:

<https://www.suomentilintarkastajat.fi/blogi/talouden-ammattilaisille/tilinpaatosaika-lahestyy-arvonkorotusten-perusteet-puntariin> Luettu: 8.4.2018

Tikka, M. & Nykky, U. & Virtanen, P. & Heiniö S. & Linnanvirta, R. 2014.

Rahoitusinstrumentit – yrityksen kirjanpito, tilinpäätös ja verotus. Sanoma Pro. Helsinki

Taloustaito 2012. Verotus suosii listaamattomia. Luettavissa:

<https://www.taloustaito.fi/Sijoitukset/Osakkeet/Verotus-suosii-listaamattomia/> Luettu: 9.2.2018

Tieteen termipankki 2018. Asunto-osake. Luettavissa:

<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:asunto-osake> Luettu 4.5.2018.

Tilisanomat 2010. Poisto vai arvonalennus? Luettavissa:

<https://tilisanomat.fi/yleiset/poisto-vai-arvonalennus> Luettu 1.2.2018

Tilisanomat 2011. Johdannaiset ja suojaus – käsittely kirjanpidossa ja verotuksessa.

Luettavissa:

<https://tilisanomat.fi/kirjanpito-ja-verotus/johdannaiset-ja-suojaus-kasittely-kirjanpidossa-ja-verotuksessa> Luettu 1.2.2018

Verohallinto 2016. Johdannaisten verotus. Luettavissa:

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48914/johdannaisten_verotu/ Luettu 1.2.2018

Verohallinto 2016. Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten

verokohtelu. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison_kayttoomaisuusosakkeiden_luovu/#2-luovutusvoiton-verovapauden-soveltamisallus Luettu: 1.2.2018

Verohallinto 2017. Varainsiirtoverotuksen yhtenäistämisohje. Luettavissa:

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48214/varainsiirtoverotuksen_yhtenaistamisohj4/#2-arvopaperikaupat Luettu: 3.2.2018

Verohallinto 2016. Talvivaaran Kaivososakeyhtiö Oyj:n osakkeiden arvonmenetys.
Luettavissa:https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48509/talvivaaran_kaivososakeyhtio_oyjn_osakk2/ Luettu: 9.2.2018

Verohallinto 2017. Osinkotulojen verotus. Luettavissa:
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus/>
Luettu: 9.2.2018

Verohallinto 2017. Asunto-osakkeen ostaja – maksa varainsiirtovero ja tee ilmoitus.
Luettavissa:
https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/asuminen/varainsiirtovero/asuntoosakkeen_ost/
Luettu : 11.2.2018

Verohallinto 2017. Varainsiirtovero.Luettavissa:
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/asuminen/varainsiirtovero/> Luettu: 1.3.2018

Verohallinto 2017.Johdannaisten verotus.Luettavissa:
https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48914/johdannaisten_verotu/
Luettu : 7.3.2018

Verohallinto 2017. Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa. Luettavissa:
https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48935/omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_lu4/ Luettu: 10.3.2018

Valtionvarainmisteriö 2018.Yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen. Luettavissa:
<http://vm.fi/hanke?tunnus=VM017:00/2018> Luettu: 29.4.2018

Liite

Liite 1. Ohjeistus arvopapereiden ja asunto-osakkeiden käsittelyyn kirjanpidossa ja verotuksessa

Käyttöomaisuusosake

Käyttöomaisuusosakkeet kirjataan pysyviin vastaaviin sijoitusten-ryhmään (Koivumäki 2016, 11.) Tilikauden aikana tehdään vain kirjaus pankista taseeseen. Hankintamenoksi kirjataan osakkeen hankinnasta johtuneet menot, jotka eivät olisi syntyneet ilman osakkeen ostamista. Hankintamenoksi lisätään muun muuassa varainsiirtovero. Tilinpäätöksessä pitää miettiä osakkeen arvostamista. Lähtökohtaisesti käyttöomaisuusosake jätetään hankinta-arvoonsa taseelle ja se on suositeltu menettelytapa.

Käyttöomaisuusosakkeeseen voi tehdä tilinpäätöksessä arvonalennus kirjauksen, jonka perusteena on osakkeen käyttöarvon alentuminen yrityksen tulonhankinnassa. (Tilisanomat 2010.) Arvonalennus vähennetään tiliryhmässä rahoitustuotot ja -kulut arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista-tilillä. Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan hyödykkeen hankintamenosta on vähennetty KPL 5:13 §:n mukainen arvonalentuminen ja vähennys osoittautuu myöhempänä tilikautena aiheettomaksi, arvon palautuminen on tuloutettava kulukirjauksen oikaisuna. (Tilisanomat 2010.)

Käyttöarvon alentuminen tarkoittaa käyttöomaisuusosakkeen kohdalla, että todennäköinen luovutushinta ja käyttöarvo on alentunut oleellisesti ja pysyvästi. Näin voi käydä jos esimerkiksi omistetun yhtiön tulos on tappiollista tai yhtiön taseen varat ovat epäkurantteja tai vahingoittuneet. Käyttöarvon pitää silti olla oleellisesti alentunut ja se on oltava pysyvää. Väliaikainen huonontunut tulontuottamiskyky ei oikeuta arvonalennuskirjauksiin. Esimerkiksi Alma Media teki osakkuusyrityksensä Talentumin osakkeille arvonalennuskirjauksen. Alma Media päätyi arvonalennukseen konsernin vuotuisten arvonalentumistestausten tulosten takia (Markkinointi ja mainonta 2013.)

Verotus

Arvonalennukset ja arvonalentumisen kirjaukset eivät ole verotuksessa verotettavaa tuloa eikä vähennyskelpoista menoja. Arvostuskirjaukset eivät siten vaikuta verotettavaan tuloon. Vasta käyttöomaisuusosakkeen myyminen realisoi verotuksen.

Käyttöomaisuusosakkeen luovutusvoitto on verotuksessa verovapaata kun luovuttava osakeyhtiö on omistanut osakkeen yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta ja omistaa vähintään 10 %:n osuuden

luovutettavan yhtiön osakepääomasta. Vastaavasti jos samat ehdot täyttyvät käyttöomaisuusosakkeen luovutustappio on verotuksessa vähennyskelvoton meno. (Verohallinto 2016.) Verovapauden edellytys on se, että käyttöomaisuusosake on elinkeinotoiminnan tulolähteessä. (Fiscales 2012.)

Verovapaussäännön ulkopuolella on kuitenkin kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiön osakkeet tai sijoitus- vaihto- ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat osakkeet. (Fiscales 2012.)

Käyttöomaisuuden luovuttaminen

Kun yritys tekee osakekaupan on asiakkaalta kysyttävä kauppakirjat. Kauppakirjasta selviää onko kyseessä vanhojen osakkeiden osto vai uusosakemerkintä.

Kauppakirjat kannattaa arkistoida sähköisesti. Kauppakirjassa on maininta varainsiirtoverosta ja sen maksajasta. Useimmiten ostaja maksaa varainsiirtoveron. Osakkeiden ostamisesta tehdään varainsiirtoveroilmoitus ja suoritetaan 1,6 % vero osakkeen ostohinnasta 2 kuukauden kuluessa. Jos vero jää alle 10 euron, varainsiirtoveroa ei peritä. Ilmoitus on silti tehtävä.

Kun asiakkaan kanssa on käyty läpi kaupan tekemisen tarkoitus ja varmistettu, että kyseessä on käyttöomaisuuteen kuuluva osake niin on suositeltavaa, että perustaa osakkeille oman tilin, jonka voi nimetä osakkeen luonteen mukaisesti. Oma tili lisää informaatiota jos kirjanpitäjä tai tilitoimisto vaihtuu. Näin varmistetaan ettei tietoketju katkea. Verokohtelu on niin merkittävän poikkeavaa käyttöomaisuusosakkeessa, että tieto osakkeen kuulumisesta käyttöomaisuuteen on oltava seurattavissa useamman vuoden päähän.

Kun käyttöomaisuusosake luovutetaan osake ja osakkeen mahdolliset akvitoinnit kirjataan taseesta ja erotus tuloutetaan. Tuloksen tilinä voi toimia joku vastaava rahoitustuotot – tai kulut tili kuin tuotot pysyvien vastaavien sijoituksista, jotta tieto verokohtelusta on koko ajan huomattavissa. Tulokseen voi esimerkiksi tehdä oman tilin, jossa tämä verokohtelu eritellään.

Tiliristikossa on kirjaustilanne, jossa käyttöomaisuusosake myydään 200 euron hintaan. Ensin pysyvistä vastaavista kirjataan osakkeen hankintamenoa (100) vastaan kreditvienti. Luovutushinnan ja hankintamenon erotus tuloutetaan muut rahoitustuotot – ryhmään.

KOM -Osake	Pankki	Tuotot pysyvien vasta. sijoituksista						
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; width: 50%; text-align: center; padding: 5px;">100</td> <td style="width: 50%; text-align: center; padding: 5px;">100</td> </tr> </table>	100	100	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; width: 50%; text-align: center; padding: 5px;">200</td> <td style="width: 50%;"></td> </tr> </table>	200		<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; width: 50%;"></td> <td style="width: 50%; text-align: center; padding: 5px;">100</td> </tr> </table>		100
100	100							
200								
	100							

Kuva 1. Käyttöomaisuusosakkeen kirjaaminen myyntitilanteessa

Listaamaton osake

Listaamaton osake kirjataan pysyvien vastaavien- ryhmään sijoitukset. Tilikauden aikana on vain pankki ja tase kirjaus. Tilinpäätöksessä voidaan miettiä arvostamista jos arvo on oleellisesti poikkeava hankintamenosta. Suositus on olla tekemättä arvonkorotuksia ja arvonalennuksia.

Arvonkorotus voidaan kuitenkin tehdä KPL 5.17 § mukaan jos arvopaperia ei ole arvostettu käypään arvoon ja jonka todennäköinen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Silloin osakkeeseen voidaan tehdä varovaisuutta noudattaen arvonkorotus. Arvonkorotus kirjataan arvonkorotusrahastoon. Varovaisuuden periaatteen nojalla on suositeltavaa että sekä laskennalliset verovelat että arvioidut realisointikulut otetaan huomioon arvonkorotusta tehtäessä. Arvonkorotusrahasto on sidottua pääomaa ja arvonkorotus parantaa vain taseasemaa koska sillä ei ole tulosvaikutusta. (Tilinpäätösaika lähestyy-arvonkorotukset puntariin 2017.) Arvonkorotuksen edellykset ovat olennaisuus ja pysyvyys. Esimerkiksi finanssivalvonta on määritellyt olennaisuudeksi sen että luovutushinta on vähintään 20 % suurempi kuin hankintahinta. (Arvonkorotuksen tekeminen kirjanpidossa 2018.) Pysyvyys tarkoittaa, että arvo on todellakin noussut eikä arvo tule muuttumaan vuodesta toiseen.

Arvonkorotusta tulee arvioida joka tilinpäätöksessä uudelleen ja mikäli arvonkorotus osoittautuu aiheettomaksi se tulee peruuttaa. Arvonkorotus perutaan vastaavasti kyseisestä omaisuuserästä ja oman pääoman arvonkorotusrahastosta. Laskennallinen

vero perutaan vastaavasti ilman tulosvaikutusta.(Tilinpäätösaika lähestyy-arvonkorotuksen puntariin 2017.)

Verotus

Tilinpäätöksessä tehdyt arvonalennukset tai arvonkorotukset eivät vaikuta verotukseen. Listaamattomissa osakkeissa verotuksen laukaisee niiden myyminen.

Listaamaton osake kirjataan myynnin yhteydessä taseelta ja hankintamenon ylittävä osa tuloutuu joko myyntivoittona tai tappiona rahoitus tuotot ja -kulut ryhmän kohdassa sijoitustuotot pysyvien vastaavien ryhmässä. Kun listaamaton osake myydään pysyvistä vastaavista se on lähtökohtaisesti tuloverolain mukaan verotettavaa. Listaamattoman osakkeen luovutustappio on TVL :n mukaan vähennettävissä vain luovutusvoitosta. Luovutustappiota ei saa vähentää verotuksessa vaan se vahvistetaan käytettäväksi myöhemmin realisoituvaan luovutusvoittoon.Luovutusvoitosta vähennetään vahvistetut TVL:n mukaiset tappiot ja jäljelle jäävä osuus verotaan. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535.) Luovutusvoitto on muistettava aina laskea hankintamenon ja luovutushinnan erotuksesta eikä aina välttämättä taseen arvosta. Jos osakkeeseen on tehty arvonalennus tai korotus on alkuperäisen hankinta-arvon säilyttävä kirjanpidossa.

Pysyvien vastaavien sijoituksia harvoin verotetaan EVL:n mukaan ellei kyseessä ole käyttöomaisuusosake.

Pörssiosakkeet

Pörssiosakkeet kirjataan pysyviin vastaaviin jos sijoitus on tehty passiivisen ja pitkäaikaisen sijoittamisen vuoksi. Osakeyhtiöllä on ollut esimerkiksi investoitavia ylimääräisiä kassavaroja. Osakeyhtiön liiketoiminta voi olla millä toimialalla vain ja osakkeet on hankittu lisätuottoja varten.

Kun pörssiosakkeet hankitaan ne kirjataan an pankki per pysyvien vastaavien sijoituksiin omalle pörssiosakkeet-tilille.Pörssiosakkeen myynti kirjataan ensin kirjanpidon tase tililtä pois ja erotus tuloutetaan rahoitustuottoihin tai rahoituskuluihin. Näin tehdään ellei osakkeeseen ole tehty arvonalennusta. Silloin arvonalennus tulee palauttaa ja erotus kirjattava todellisen hankintamenon ja myyntihinnan mukaisesti. (Koivumäki 2016, 19).

Pörssiosakkeet kirjataan vaihtuviin vastaaviin vain jos niillä on tarkoitus käydä aktiivista kauppaa.Silloin useimmiten osakeyhtiön varsinainen liiketoiminta on sijoitustoiminta ja toiminta on laajaa ja riskipitoista.Osakeyhtiö on voinut ottaa lainaa sijoittamista varten.

Myynnit kirjataan liikevaihtoon ja ostot materiaalit ja palvelut-ryhmään. (Koivumäki 2016,17). Osingoista perityt lähdeverot kirjataan lähdeverot- tilille.

Tilinpäätöksessä pysyviin vastaaviin kirjatut pörssiosakkeet ovat hankintamenon suuruisina. Pörssiosakkeeseen voi tehdä arvonalennuksen jos osakkeen käypä arvo on verovuoden päättyessä sen hankintamenoa olennaisesti alempi. (Kauppakamari 2016, 31.) Arvona on tällöin markkinahinta. Kuitenkin pelkkä alempi markkina-arvo ei riitä kirjauksen perusteeksi vaan osakkeen tulontuottamiskyvyn on olennaisesti ja pysyvästi alentunut. Arvonalennus kirjataan rahoitustuotot- ja kulut ryhmään erässä arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista. Markkina-arvon muuttuessa arvonalennus tulee palauttaa takaisin, kuitenkin enintään alkuperäiseen hankintamenoonsa. Jos osake myydään arvonalennus kirjauksen jälkeen tulee ensin osake palauttaa hankintamenoonsa ja kirjata vasta sitten luovutus. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 204.) Pörssiosakkeeseen ei voi tehdä arvonkorotusta.

Varastoon kirjattuihin pörssiosakkeisiin tehdään tilinpäätöksen yhteydessä varaston muutoksella arvostuskirjaus samoilla periaatteilla kuin varaston kirjaus muutoinkin. Varasto kirjataan hankintamenoon tai alempaan markkina-arvoon. Pörssiosakkeista valitaan arvoksi hankintameno tai markkina-arvo jos se on pienempi kuin hankinta-arvo.

Verotus

Pysyvissä vastaavissa pörssiosakkeiden arvonalentuminen on vähennyskelpoista kun se realisoituu. Arvonalennuskirjaus ei siis ole verotuksessa vähennyskelpoista ennen kuin arvonalennus on lopullista. Lopullisia arvonalennukset pörssiosakkeissa ovat käytännössä silloin kun verohallinto erikseen ilmoittaa osakkeen arvottomaksi. Tällöin osakkeen arvonalentumisen saa vähentää verotuksessa. Esimerkiksi verohallinto ei ole antanut Ahtium Oyj:n osalta vielä lopullista hyväksyntää tappion vähentämiseen, vaikka tulontuottamiskykyä Ahtium Oyj:n osakkeilla tuskin on. (Verohallinto 2016.)

Vastaavasti pörssiosakkeen luovutusvoitto realisoii verotuksen. Kun pörssiosake myydään niin hankintamenon ja luovutushinnan erotus tuloutetaan ja verotetaan. Pörssiosakkeista saadut osingot ovat kokonaan veronalaista tuloa. Poikkeuksena ovat osingot, jotka on saatu listatusta yhtiöstä josta osakeyhtiö omistaa välittömästi vähintään 10 % osakepääomasta. Nämä osingot ovat verovapaita. (Verohallinto 2017.)

Vaihtuvissa vastaavissa pörssiosakkeiden varaston muutosta ei käsitellä verotuksessa ollenkaan, jos yritystä verotetaan TVL:n mukaan. Tämä johtuu siitä että vain lopullinen arvonalennus on vähennyskelpoista. Varaston muutoksella kirjattu arvostus ei ole

verotuksessa vähennykseen hyväksyttävää. Vaihtuvien vastaavien pörssiosakkeiden myynneistä ja ostoista että osingoista vero lasketaan muutoin tavalliseen tapaan. Varaston muutosta vain ei huomioida verolaskelmassa.

Vaihtuvat vastaavat ja TVL

Esimerkissä osakeyhtiön pörssiosakesijoitukset ovat kirjattu vaihtuviin vastaaviin ja verotus on TVL:n mukainen. Myynnit kirjataan liikevaihtoon ja ostot materiaalit – ja palvelut ryhmään. Tilinpäätöksessä sijoitusten hankintamenoa on verrattu markkinarvoon ja varaston arvo on arvostettu hankintamenuun tai sitä alempaan markkinarvoon. Vastakirjaus on varaston muutos-tilillä.

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Vaihto-omaisuus yhteensä	0,00	0,00

Kuva 2. Kirjaaminen vaihtuviin vastaaviin

TULOSLASKELMA

3000 Arvopapereiden myynti	0,00	0,00
3000 Osinkotuotot	0,00	0,00
3000 Korkotuotot	0,00	0,00
LIIKEVAIHTO	0,00	0,00

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
4000 Arvopapereiden ostot	0,00	0,00
Ostot tilikauden aikana	0,00	0,00
4000 Muun vaihto-om. varaston muutos	0,00	0,00
Varastojen lisäys / vähennys	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut yhteensä	0,00	0,00

Kuva 3. Kirjaaminen myyntien ja ostojen ryhmään

Veroja laskettaessa lähdetään ensin laskemaan erikseen myyntivoiton veroa. Näin ollen itse osakkeiden myyntiä ei veroteta vaan myynnin sisällä tapahtunutta luovutusvoittoa.

Tätä varten asiakkaan kaupankäyntivälittäjä toimittaa laskelman myyntivoitosta ja tappiosta. Jos verotusvuonna toteutuu vain luovutustappio tämä ilmoitetaan veroilmoituksella ja vahvistetaan tulevien myyntivoittojen vähennystä varten. Tätä tappiota ei voi vähentää muusta tulosta. Vaikka asiakas tekee voittoa EVL :n toiminnasta ei TVL luovutustappiota voi vähentää EVL:n voitosta.

Luovutusvoitosta vähennetään ensin saman vuoden tappiot ja sitten edellisten vuoden vahvistetut luovutustappiot, jos niitä on. Jos sen jälkeen jää verotettavaa tuloa se yhdistetään TVL-tulolähteen muuhun tulokseen. Esimerkkilaskelmassa tähän myyntivoittoon lasketaan mukaan osingot ja korkotulot ja niistä vähennetään liiketoiminnan muut kulut ja korkomenot. Varaston muutosta ja arvopapereiden ostoja ei vähennetä verotuksessa. Varaston muutoksen kirjaaminen on arvonalennuskirjaus ja tilikaudesta toiseen jatkuvaa arvostamista. Tämä ei ole verotuksessa vähennyskelpoista lopullista arvonmenetystä.

Verolaskelma

TVL luovutusvoitto ja tappio lasketaan arvopapereiden myynnistä osakekohtaisesti.

+luovutusvoitto

-luovutustappio

(-vahvistetut edelliset luovutustappio)

= 100

+osingot

+korkotuotot

-liiketoiminnan muut kulut

-korkomenot

=200

-lähdeverot

=50

TVL luovutusvoitto ja tappio lasketaan arvopapereiden myynnistä osakekohtaisesti.

+luovutusvoitto

-luovutustappio

(-vahvistetut edelliset luovutustappio)

= 0,0

+osingot

+korkotuotot

-liiketoiminnan muut kulut

-korkomenot

=200

-lähdeverot

=50

Pysyvät vastaavat ja TVL

Seuraavassa esimerkissä osakeyhtiön pörssisijoitukset ovat kirjattu pysyviin vastaaviin ja verotus on TVL:n mukainen. Tuloslaskelmassa osakkeiden tuotot ja kulut kirjataan rahoitustuotot ja –kulut ryhmään. Kuvassa 4. ja 5. on tiliryhmät hahmottamisen tueksi. Osakeyhtiö harjoittaa elinkeinotoimintaa ja on sen ohella sijoittanut pörssiosakkeisiin saadaakseen juoksevaa tuottoa ja mahdollista arvonnousua sijoitukselleen. Elinkeinoitoiminta ei liity millään tavalla sijoittamiseen ja pörssiosakkeet ovat täysin irralliset lisäsijoituksia kassavaroista. Päätuotto tulee varsinaisesta elinkeinotoiminnasta.

PYSYVÄT VASTAAVAT

Sijoitukset

Muut osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
Muut saamiset	0,00	0,00
Sijoitukset yhteensä	0,00	0,00

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ   0,00   0,00

Kuva 4. Kirjaaminen pysyviin vastaaviin

TULOSLASKELMA

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

9000 Osinkotuotot	0,00	0,00
9000 Osinkotuotot, verovapaat	0,00	0,00
9000 Muut tuotot pys. vastaavien sijoituks.	0,00	0,00

Muilta

Korkokulut ja muut rahoituskulut	0,00	0,00
9000 Kurssitappiot	0,00	0,00

Muille

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä   0,00   0,00

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA

Tuloverot

9000 Lähdeverot	0,00	0,00
9000 Ennakkoverot	0,00	0,00
Tilikauden verot	0,00	0,00
Tuloverot yhteensä	0,00	0,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	0,00	0,00

Kuva 5. Kirjaaminen rahoitustuotot ja-kulut ryhmään

Verojaksotuksessa verottava tulos saadaan jakamalla tulos EVL:n ja TVL:n tulolähteisiin. Voitosta ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja lasketaan elinkeinotoiminnan osuus eli liikevaihto vähennettynä liiketoiminnan kuluilla. Tämä tulos oikaistaan kirjanpitoon kuuluvilla, mutta verotuksessa poikkeavilla erillä, kuten edustuskuluilla ja sakoilla. EVL verotettavasta tulosta vähennetään mahdolliset elinkeinotoiminnan vahvistetut tappiot.

TVL : n mukaan verotettava tulos saadaan poimimalla muut rahoitustuotot-ja kulut ryhmästä luovutusvoitot ja tappiot ja osingot.Osingot pörssiyhtiöstä verotetaan kokonaisuudessaan ellei kyseistä pörssiosaketta omista yli 10 % omasta pääomasta. Osakeyhtiön toiselta osakeyhtiöltä saama osinko on kokonaisuudessaan verovapaata. Luovutusvoitto lasketaan osakkeen hankintamenon ja myyntihinnan erotuksesta. Siksi kannattaa kirjata osakkeet pysyviin vastaaviin osake kerrallaan ja käyttää apuna kirjanpito-ohjelman reskontra ominaisuutta.Silloin voi suoraan kirjanpidosta saada oikean luovutusvoiton tai tappion määrän. Jos näin ei tee niin toinen mahdollisuus on pitää osakeomistuksia yllä excelissä tai säilyttää pankin tai pankkiiriliikkeen vuosittaiset omistusluettelot. Luovutusvoitosta vähennetään luovutustappiot ja lopuksi lasketaan yhteen osinkojen kanssa. Tästä tulosta saa vähentään sijoitustoiminnan kulut kuten arvoaperisäilytysmaksut tai mahdolliset kurssitappiot.Jos verottavaa tulosta jää siitä voi vähentää vahvistetun henkilökohtaisen tulolähteen tappiot. Saatu verotettava TVL tulos lasketaan lopuksi yhteen EVL tulokseen. Yhteissummasta maksetaan vero yhteisöverokannan mukaan.

Verolaskelma

TVL

+luovutusvoitto

-luovutustappio

(-vahvistetut edelliset luovutustappiot)

=100

EVL

EVL:n voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

+veronalaiset/vähennyskelvottomat erät

-verovapaat/vähennyskelpoiset erät

=200

(-vahvistetut tappiot)

=100

+osingot Oyj

-osingot Oy

-kurssitappiot

-vahvistetut henkilökohtaisen tulolähteen tappiot

=200

Verot yhteensä $400 \cdot 0,20\%$

-lähdeverot

-ennakkoverot

Vaihtuvat vastaavat EVL

Jos osakeyhtiö ostaa pörssiosakkeita myydäkseen ja ostaakseen niitä aktiivisesti ja osana elinkeinotoimintaa tai jos osakeyhtiö on perustetta vain sijoitustoimintaa varten tai jos muu toiminta on hiipunut, mutta sijoitustoiminta jatkuu aktiivisesti ja laajana, on kyseessä vaihto-omaisuus pörssiosakkeet. Pörssiosakkeet kirjataan vaihtuviin vastaaviin ja pörssikaupat kirjataan myyntien ja ostojen tiliryhmään.

Tilinpäätöksessä pitää saada pankin tai pankkiiriliikkeen toimittama lista pörssiosakkeiden hankinta-arvosta ja tilinpäätöspäivän markkina-arvosta. Pörssiosakkeet inventoidaan kuten mikä tahansa muu elinkeinotoiminnan tuote joka on varastossa. Pörssiosakkeet kirjataan hankintamenuun tai sitä alempaan markkina-arvoon. Vastakirjaus on varaston muutos-tili. Koska osakeyhtiö on EVL :n mukaan verotettavaa verojaksotuksessa ei

tarvitse huomioida mitään erityistä. Sijoitustoiminta verotetaan osana kaikkea muutakin liiketoimintaa.

Verolaskelma

EVL

voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

+veronalaiset/vähennyskelvottomat erät

-verovapaat/vähennyskelpoiset erät

=200

(-vahvistetut tappiot)

=100

Pysyvät vastaavat ja EVL

Tilannetta jossa osakkeet ovat pysyvissä vastaavissa ja kyseisten osakkaiden tulouttamiset verotetaan EVL:n mukaisesti, ovat lähinnä tilanteet jossa yritys on soveltanut KPL 5:2 a :än tai IFRS:n säännöstöä. Käyttöomaisuusosakkeet ovat EVL :n mukaan verotettavia mutta useimmiten niihin soveltuu verovapaussäännös.

Käyvän arvon ja hankintamenon erotus tuloutetaan rahoitustuottojen-ja kulujen ryhmään ja arvonnousut ovat veronalaista tuloa ja arvonnousut vähennyskelpoista menoaa. Jos osakkeeseen on kerran aloitettu käypään arvoon arvostaminen, on se tehtävä johdonmukaisuuden periaatetta noudattaen tilikaudesta toiseen.

Asunto –osake

Asunto-osakkeet kirjataan pysyviin vastaaviin muut osakkeet ja osuudet- ryhmään.

Asunto-osakkeiden hankintamenoon aktivoidaan myös varainsiirtovero ja välityspalkkio.

Tilinpäätöksessä on mahdollisuus tehdä arvonnousu asunto-osakkeisiin. Arvonnousu voidaan tehdä jos osakkeen luovutushinta on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Varovaisuutta noudattaen arvonnousu on todennäköisen luovutushinnan ja hankintamenon erotuksen suuruinen. Korotus tulee peruuttaa jos luovutushinta laskee siitä arvosta mihin korotus on perustunut. Arvonnousu kirjataan omaan pääomaan arvonnousurahastoon ja laskennalliseen tuloverovelkaan. Arvonnousurahastosta ei voi jakaa voittoa. (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 205.)

Verotus

Asunto-osakkeen tuottamat vuokratulot ja asunnon vuokraamisesta koituneet kulut kuten vastikkeet ja korjauskulut ovat TVL:n mukaan verotettavaa liiketoimintaa. Luovutusvoitto verotetaan hankintamenon ja myyntihinnan erotuksesta.

Hankintamenon kirjaaminen

Kun asiakas ostaa asunto-osakkeet niin kauppahinnasta maksetaan 2 %:n varainsiirtovero. Asunto-osakkeen ostosta tehdään varainsiirtoveroilmoitus viimeistään 2 kuuukauden kuluttua kaupanteosta. Asunto-osakkeet kirjataan pysyviin vastaaviin. Kaupan yhteydessä maksettu välittäjäpalkkio ja varainsiirtovero aktivoidaan samalle tilille osana hankintamenoa. Laajamittaiset remontit, jotka on tehty kaupan jälkeen, mutta ennen vuokralaisen muuttamista asuntoon, aktivoidaan taseelle. Lisäksi kustannukset, jotka myyjä on maksanut huoneiston myymistä varten kuten myynnin välityspalkkio ja myynnin ilmoitukset ja esittelyt ovat kuluja, jotka ovat voiton hankkimisesta johtuneita menoja ja näin ollen vähennettävissä asunto-osakkeiden luovutusvoitosta. (Verohallinto 2017.)

Tiliristikoon on kirjattu asunto-osakkeiden kauppahinta (10000), välityspalkkio (200), varainsiirtovero (100) ja perusparannusmeno (3000) joka on nostanut ostettujen osakkeiden arvoa. Perusparannus menon kirjaamisen perusteena taseeseen tässä esimerkissä on se, että perusparantamisen suorittaminen on mahdollistanut korkeamman vuokran perimisen ja kohotti rakennuksen tai asunnon laatutasoa.

Asunto-osakkeet	Arvonkorotus rahasto
10000	
200	
100	
5000	4000

Kuva 6. Asunto-osakkeiden ja hankintamenojen kirjaaminen taseelle

Arvonkorotuksen kirjaaminen

Jos arvonkorotuksen edellytykset täyttyvät tilinpäätös hetkellä voidaan asunto-osakkeeseen tehdä arvonkorotus. Arvonkorotuksen kriteerit ovat kirjanpitolain (Leppiniemi & Kaisanlahti 2016, 207.) mukaan seuraavat:

- Kohteen todennäköisen luovutushinnan on oltava olennaisesti korkeampi kuin sen alkuperäinen hankintameno.
- arvonnousun on oltava pysyvä.
- korotukset on tehtävä johdonmukaisesti.
- Korotusta muodostaessa on noudatettava varovaisuutta.

Arvonkorotus vaatii kahden välittäjän arvion kiinteistön todennäköisestä myyntihinnasta. Arvonkorotuksen määrä on kahden välittäjän antama keskiarvo tai varovaisuutta noudattaen alempi myyntihinta.

Arvonkorotuksen määrälle, joka on siis taseen arvon ja myyntihinnan erotus, lasketaan vielä voimassa olevan yhteisöverokannan mukainen laskennallinen verovelka. Osakkeen käypä arvo kirjataan per osakkeisiin ja an arvonkorotusrahas to ja laskennallinen tuloverovelka. Kuvassa 7. Arvonkorotuksen määrä on 5000 euroa.

Asunto-osakkeet	Arvonkorotus rahasto	Laskennallinen tuloverovelka
10000		
200		
100	4000	1000
3000		
5000		

Kuva 7. Arvonkorotuksen kirjaaminen asunto-osakkeisiin

Termiinit

Termiinin sopimushetkellä ei toteudu kassavirtaa, joten itse termiinistä sopiminen ei aiheuta kirjauksia. Sopimuksesta on pidettävä muutoin kirjaa eli sopimuksen sisältö on oltava selvillä. Termiini tai futuuri kirjataan kuitenkin tilinpäätökseen sopimusten toteutushinnan ja todennäköisen sulkemishinnan erotuksella taseeseen joko varoiksi tai veloiksi. Termiinit kirjataan tilinpäätöksessä käypään arvoon, mutta FAS:in mukaan tase-arvona on hankinta-arvo. Uuden KPL 5:2a:n mukaan myös ne osakeyhtiöt jotka eivät muutoin noudata IFRS:a voivat arvostaa johdannaiset käypään arvoon varovaisuuden periaatetta noudattaen. Arvonmuutos kirjataan tuotoksi tai kuluksi. (Tikka & ym 2014, 376-380.)

Verotus

Terminisopimuksista ei ole erityisiä säännöksiä EVL:ssä. Terminien verokohtelu lähtee EVL ja TVL lakien perusoletuksista. Vasta voiton tai tappion realisoituminen aiheuttaa verotuksen. Realisoituminen tapahtuu kun positio suljetaan tai sopimus erääntyy. (Tikka & ym 2014, 459.)

FRA –Sopimuksen kirjaaminen

FRA on lyhenne sanoista Forward Rate Agreement eli sopimus jolla saa oikeuden lainata rahaa sovitulla korolla ennalta määrätyksi ajaksi. FRA –sopimuksia voi ostaa pörssistä että OTC-mallisesti. OTC-tapa tarkoittaa over the counter – tapaa eli yritys sopii FRAT-sopimuksesta pankin kanssa. FRA kirjataan tilinpäätöksessä markkina-arvoon ja voitto tai tappio realisoidaan sopimuksen päättymispäivänä. (Johdannaisopimukset 2017.)

Esimerkissä on ensimmäiselle tiliristikolle kirjattu tilinpäätöspäivän 31.12 tilanne eli sopimuskorko on kirjattu sopimuksen mukaisen koron 1 % ja markkinakoron 2 % välisen erotuksen mukaan kurssivoittona tai tappiona. Seuraavana tilikautena kirjaus puretaan. Lopullinen voitto tai tappio kirjataan kun sopimus toteutuu esim. 30.4. Silloin kirjataan toteutuspäivän koron ja sopimuskoron erotus tulokseen.

Tuloslaskelma

korkotuotot,
kurssivoitto

	100
100	

Tase

Saatavat

100	31.12.
100	1.1.

Tuloslaskelma

korkotuotot,
kurssivoitto

	200
200	

Pankki

200	30.4.
-----	-------

Kuva 3. FRA-sopimuksen kirjaaminen

Optio

Option solmimishetkellä kirjataan preemio. Maksettu preemio kirjataan siirtosaamiseksi tai ennakkomaksuksi. Saatu preemio kirjataan siirtovelaksi tai saatuihin ennakkomaksuihin. Mahdolliset transaktiomenot kirjataan suoraan kuluksi jos ne eivät ole olennaisia. Muutoin transaktiomenot kirjataan myös saamisiin. Optiota ei itsessään merkitä kirjanpitoon. Vasta kun optiopositio suljetaan, optio toteutetaan tai optio raukeaa arvottomana kirjataan option vaikutus. Jos optio raukeaa arvottomana, preemio kirjataan taseesta rahoitustuottojen ja kulujen- ryhmään muu rahoitustuotto tai muu rahoituskulu. Jos optio toteutetaan preemio kirjataan optiolla saadun tase-erän, esimerkiksi arvopaperin, hankintamenon lisäykseksi. (Tikka & ym 2014, 379.)

Jos osakeyhtiö soveltaa KPL 5:2a:ää on optio kaupankäynti-instrumentti, kun sen käyttötarkoitus ei ole suojaaminen. Näin ollen optio arvostetaan käypään arvoon ja arvostusvoitto tai arvostustappio kirjataan siirtosaamisiin tai velkoihin ja tuotoksi tai kuluksi tulokseen. Esimeriksi arvostustappio kirjataan kuluksi tulokseen ja taseeseen hankintamenon oikaisuksi eli maksetun preemion oikaisuksi. Jos päätetään noudattaa KPL 5:2:ää eli varovaisuuden periaatetta niin tilinpäätöksessä, jos option käypä arvo on alempi kuin hankintameno, niin arvostustappio kirjataan hankintamenon oikaisuksi ja tulokseen kuluksi. Arvostusvoittoja ei saa tulouttaa. Arvon palautuminen saadaan tulouttaa hankintamenoon asti. (Tikka & ym 2014, 379-380.)

Verotus

Kuten termiinissäkin, optioiden verotukseen ei ole TVL:ssä erityisiä säännöksiä. Optioon sovelletaan luovutusvoiton verotuksen sääntöjä. Optiota verotetaan kun kohde-etuus lunastetaan tai optio suljetaan. Lunastus on option toteuttamista ja sulkeminen on identtisen option ostamista markkinahintaan. Optiosta saatu preemio on sen verovuoden tuloa kun preemio on ollut nostettavissa. Rauenneen option maksettu preemio on sen verovuoden kuluksi kun optio raukeaa.

Jos taas optio toteutetaan preemiota ei verota vasta kun optiota luovuttaessa sillä maksettu preemio kirjataan osaksi ostetun kohde-etuuden hankintahintaa. Kun optio myydään luovutusehtojen mukaisesti optiohinnasta vähennetään hankintameno ja maksettu preemio. (Verohallinto 2016.)

Osakeoption kirjaaminen

Osakeoption preemio kirjataan maksuhetkellä taseeseen odottamaan option toteutusta. Option rautessa preemio kirjataan tulokseen, sillä preemio on aina kuluna viimeistään option erääntyessä arvottomana. Osakeoption toteutussa maksettu preemio oikastaan

osaksi syntyneen tase-erän hankintamenoa. Kun toimitus tapahtuu niin osto kirjataan strike-hinnalla kuten normaalisti kirjattaisiin osakekauppaa. Strike –hinta tarkoittaa option sovittua ostohintaa.(Hull 2014, 529.)

Tiliristikossa on kirjaustilanne, jossa ensin kirjataan taseelle maksettu preemio. Esimerkissä optio raukeaa arvottomana ja preemio tuloutetaan kuluksi. Preemiota ei tulouteta rahoituskuluihin jos optio toteutuu.Silloin maksettu preemio kirjataan osaksi option hankintamenoa

Rahoituskulut	Pankki	Siirtosaamiset
100	100	100
		100

Kuva 8. Maksetun preemion kirjaaminen ensin taseelle ja preemion tulouttaminen

Esimerkissä osto-optioita on 5 joista jokaisella saa osakkeita 10 kappaletta yhden euron strike-hintaan.Toteutusosto on $5 \cdot 10 \cdot 1 = 50$. Hankintahinta kirjataan pörssiosakkeisiin ja maksetaan pankista kun toteutus tapahtuu. Toteutuksen yhteydessä maksettu preemio kirjataan osaksi hankintamenoa.

Pankki	Pörssiosake	Siirtosaamiset
100		100
50	50	
	100	